

2022

SYGEPLEJE
ETISK
RÅD

ÅRS
BE
RET
NING

SYGEPLEJEETISK RÅDS ÅRSBERETNING 2022

Copyright © Sygeplejeetisk Råd maj 2023. Alle rettigheder forbeholdes.

Layout: Mathias N Justesen

Illustration: Mette Ehlers

Tryk: Dansk Sygeplejeråd

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse er kun tilladt med angivelse af kilde.

INDHOLD

Formandens beretning	4
Nordisk etiktræf 2022	6
Sådan bruger sygeplejersker SER	8
Hvad har medlemmerne brugt Sygeplejeetisk Råd til	10
10-års jubilæum Dasket	12
Sygeplejerskers etiske stemme i faglitteratur	13
Bilag 1 Oplæg, møder og undervisningsaktiviteter i 2022	14
Bilag 2 De Sygeplejeetiske Retningslinjer	15
Bilag 3 Vedtægter for Sygeplejeetisk Råd	18
Bilag 4 Sygeplejeetisk Råds medlemmer	19

FORMANDENS BERETNING

2022 blev året hvor Corona epidemien endelig slap sit tag i Danmark. Det blev også et år, hvor det for alvor blev tydeligt, at vores sundhedsvæsen er presset af manglende ressourcer, og deraf følgende udfordringer med at give borgerne i Danmark den sygepleje og behandling, som de har krav på.

Manglen på sygeplejersker rammer hårdt i alle dele af sundhedsvæsenet, og det er tydeligt, at disse udfordringer har store menneskelige og etiske konsekvenser f.eks. når der i pressen fortælles historier om mangelfuld pleje af ældre borgere eller lange venteliste til både operationer og patientforløb, der er dækket af udredningsgaranti.

Som medlem af DSR, kan du altid komme i dialog med Sygeplejeetisk Råd. Dialogen kan foregå til arrangementer i din kreds, hvis du skriver til os eller online. I 2022 mødte medlemmer af rådet sygeplejersker mange forskellige steder til forskellige typer af arrangementer (du kan se en oversigt i denne rapport). Her er det vores oplevelse, at de pressede arbejdsforhold ofte fører til, at sygeplejersker oplever, at de ikke kan udføre en faglig og etisk forsvarlig sygepleje. Drøftelserne kan både foregå i forhold til oplevelser i den kliniske praksis, i forhold til uddannelse og i forskning i sygepleje. Fælles for dem er bekymringer, der knytter sig til mangel på kvalificerede medarbejdere i sundhedsvæsenet og der af forringelse af kvaliteten af sygepleje.

Vi ser, at sygepleje er under pres, at kvaliteten er forringet, hvilket medfører, at patienter/borgere ikke får den sygepleje, de har behov for eller, at studerende ikke får vejledning af sygeplejersker under deres praktikophold. I Etisk Råds rapport fra 2022¹ konkluderer rådet, at de mange års intense fokus på effektivitet og produktivitet har ført til, at omsorg for patienten er blevet nedprioriteret. Netop dette har været omdrejningspunktet for mange af de oplæg som

forskellige medlemmer af rådet har holdt for sygeplejersker i 2022. Her har vi mødt kolleger fra alle dele af professionen i forskellige sammenhænge og hørt om, hvordan de oplever, at manglende fokus på betydningen af professionel omsorg i sygepleje også er en manglende anerkendelse af sygeplejefprofessionen. Denne oplevelse af, at professionen er under pres ses, når sygeplejerske vælger at forlade professionen eller når optaget på uddannelsen falder. Det bliver til en 'ond' cirkel hvor konsekvenserne i sidste ende er knyttet direkte til den enkelte patients møde med sundhedsvæsenet og dermed igen til etisk problematiske situationer, hvor patienter ikke får den professionelle omsorg og behandling, der er behov for.

Det store pres på sundhedsvæsenet og sygeplejefprofessionen og de medfølgende etiske udfordringer er i øvrigt ikke enestående for det danske sundhedsvæsen. Over hele Norden er der mangel på sygeplejersker og sundhedsvæsenet er under pres. Det oplever vi i rådet, når vi mødes med vores kolleger fra andre nordiske lande (Grønland, Norge, Sverige og Færøerne). Det nordiske samarbejde er værdifuldt og uundværligt lige præcis, fordi vi på mange måder minder om hinanden og alligevel er helt forskellige. Det medfører, at vi i vores møder kan inspirere hinanden til at tænke anderledes om, hvordan de etiske udfordringer i vores profession kan adresseres, drøftes og håndteres. I denne årsberetning kan læseren få indtryk af de fælles problemstillinger ved at læse om nordisk etiktræf i Nuuk i oktober 2022.

I 2022 har vi arbejdet videre med revision af de sygeplejeetiske retningslinjer. Heldigvis har vi input fra de 60 sygeplejersker, der deltog i vores webinar i april 2021. Deres ideer og tanker fungerer som en rettesnor for arbejdet, som vi forventer at kunne

afslutte i forbindelse med DSR's kongres i 2024. Det er et stort og spændende arbejde, der kræver viden om filosofi og teori om både etik, samfundsforhold og sygepleje. Derfor har SER, i begyndelsen af 2022, haft besøg af filosof Anne Marie Søndergaard Christensen, der har hjulpet os med at definere professionsetik og værdier. Vi har også været heldige, at revisionen af de danske retningslinjer er faldet sammen med udgivelse af en revideret udgave af ICN's etiske kodeks², som vi lader os inspirere af i vores arbejde.

2022 blev også et år, hvor der skete organisatoriske ændringer i DSR, som fik indflydelse på rådets arbejde. Det betød, at vi sagde farvel til vores mangeårige sekretær Helle Johnsen og goddag til vores nye sekretær Mette Marie Kyed. For medlemmerne af DSR betød det en aflysning af årets medlemsmøder og for rådet betød det ændringer i vores arbejdsgange. Desuden har vi brugt en del af efteråret på reorganisering i samarbejde med vores nye sekretær, og vi glæder os over, at vi har fået en kollega, der deltager med stor interesse og brænder for at arbejde med etik i sygepleje.

Til slut i denne årsberetning et blik ud i verden, hvor 2022 blev et år, hvor der brød krig ud i Europa for første gang siden 2. verdenskrig. Det har for mange været et år med frygt for fremtiden både der, hvor krigen udspiller sig, men også i den øvrige del af Europa og verden, fordi krigen i Ukraine og krisen mellem Rusland og den vestlige del af verden giver genlyd over alt. En form for 'global usikkerhed' er opstået, og vi mærker, at vi ikke bare er afhængige af hinanden i Danmark eller i Norden men i hele verden. I sygepleje betyder det møder med borgere, der er flygtet fra krigen og har behov for at blive draget omsorg for, fordi de er utrygge og i sorg – men også møder med mennesker, der

må indstille sig på at finde et nyt liv i et ukendt land, hvor de oplever både kulturelle og sproglige barrierer. I ICN's Code of Ethics for Nurses³ beskrives sygeplejerskers globale ansvar som et etisk ansvar, der rækker ud over landegrænser. Et etisk ansvar, der handler om at være med til at sikre, at mennesker også uden for hjemlandet oplever at blive værdsat. I følge ICN betyder det bl.a., at adgang til relevante sundhedsydelse er en menneskeret. For sygeplejersker og sygepleje betyder det en særlig opmærksomhed på lige adgang til sundhedsydelse og sygepleje, ikke bare i vores eget land men også globalt.

Anne Bendix Andersen

Formand for Sygeplejeetisk Råd

1. Det etiske Råd (2022). Omsorg i sundhedsvæsenet. www.nationaltcenterforetik.dk → Udgivelser → Omsorg i sundhedsvæsenet
- 2,3. International Council of Nurses (2022). ICN Code of Ethics for Nurses. www.icn.ch → Nursing policy → Regulation and Education → ICN Code of Ethics for Nurses

NORDISK ETIKTRÆF 2022

I september var de nordiske Sygeplejeetiske Råd fra Sverige, Norge, Færøerne og Danmark igen samlet til det årlige etiktræf og denne gang i Nuuk i Grønland. Det var ganske særligt at opleve byen og naturen omkring Nuuk som blandt andet bød på nordlys og glitrende isbjerge på fjorden, og nogle nåede endda en vandretur på Lille Malene, - som ikke føltes så lille endda.

Konferencen blev afviklet over to dage og temaet for årets konference var "Hvad sker der med etikken ved kortvarige ansættelser af sundhedsprofessionelle i sundhedsvæsenet?"

Vi blev budt velkommen af det grønlandske Sygeplejeetiske Råd og formand Pauline Olesen.

Efterfølgende bød konferencen på en række interessante og inspirerende oplæg, hvor blev vi præsenteret for de sundhedsfaglige dilemmaer, der opstår når det er svært at rekruttere og fastholde kvalificerede medarbejdere i sundhedsvæsenet. Dette tema blev skudt i gang og underbygget af et oplæg af Filosof, Jakob Birkler.

Temaet er meget aktuelt og desværre yderst genkendeligt for alle de nordiske lande. Det bliver dog tydeligt for os, at det i ganske særlig grad har implikationer i det Grønlandske samfund, som yderligere er udfordret af meget store geografiske afstande og en infrastruktur, der betyder at man i høj grad er afhængig af fly og skib, når man har behov for sundhedsydelse, der ikke kan tilgodeses lokalt.

Dette blev blandt andet sat i perspektiv i et oplæg af Trine Jul Larsen, Cand. Cur og Ph.d.-studerende, der fortalte

om de etiske aspekter ved afstandsforholdende i Grønland og et oplæg af Jordemor, Anne Schurmann, som havde et oplæg om "En god start i livet", hvor hun beskrev de udfordringer der kan opstå, når man skal føde og f.eks. bor i bygder langt fra hospitaler.

Anden dagen på konferencen var præget af oplæg om perspektiver på hvordan sundhedsvæsenet kan rekruttere og sikre trivsel blandt sygeplejestuderende og sundhedsprofessionelle, bl.a. et oplæg af Carsten Juul Jensen, Cand. Cur og Ph.d. De særlige udfordringer består bl.a. i at 50 % er fastansatte, 25% er vikar og 25% er ubesatte stilling, som udfordrer læringsmiljøet. 90 % af de studerende er ikke fra Nuuk, og undervisningsmaterialet er på dansk og ligner ikke grønlandsk hverdagsprog. Dertil kommer at mange af de studerende har oplevet sorg og tab, og 35% af de studerende kommer fra udsatte sårbare familier. Dette resulterer i et stort frafald på studierne.

Anja Kleist, sygeplejestuderende, 7. semester, fortalte levende om hendes oplevelser i praktikken, som er præget af skiftende samarbejdspartnere og herunder også perspektiver på, hvordan hun mener dette kan have konsekvenser for patienterne.

Under hele konferencen var der løbende mulighed for at drøfte emnerne i små workshops på tværs af de forskellige landes rådsmedlemmer.

Konferencen blev afsluttet med et besøg på universitet i Nuuk, Ilimmarfik.

SÅDAN BRUGER SYGEPLEJERSKER SER – OG SÅDAN KAN DU GØRE!

Sygeplejetisk råd fornemste opgave er at være i dialog med medlemmerne af Dansk Sygeplejeråd. Først og fremmest kan alle medlemmer kontakte SER ved at skrive til SER@dsr.dk

Her kan du bede SER om at kommentere et sygeplejefagligt dilemma, som du og/eller dine kolleger oplever i jeres arbejde og som I synes er vanskeligt.

I SER tilbyder vi online systematisk etisk refleksion. Det kan du læse mere om neden for

Du/I kan selvfølgelig også skrive til SER, hvis I har brug for, at medlemmer kommer og holder oplæg eller deltager i debat på jeres arbejdsplads. Du kan i denne årsberetning få et overblik over de arrangementer, som SER, har deltaget i 2022 og måske blive inspireret. Vi glæder os til at høre fra DIG og dine kolleger.

ØNSKER DU ELLER DINE KOLLEGER AT DRØFTE ET ETISK DILEMMA ELLER EN ETISK PROBLEMSTILLING MED SYGEPLEJEETISK RÅD?

- *Få oplæg eller undervisning i etisk refleksion på temadage eller i din afdeling eller team*
- *Indsend et dilemma til Sygeplejeetisk Råd*
 - *Drøft problemstillingen med medlemmer af rådet online eller få et skriftligt svar*

LÆS MERE PÅ WWW.SER.DK

HVAD HAR MEDLEMMERNE BRUGT SYGEPLEJE- ETISK RÅD TIL:

ETISK REFLEKSION I KLINISK PRAKSIS

Repræsentanter fra Sygeplejeetisk Råd har igen i år været ude i klinikken og haft oplæg og undervisning om etik og etisk refleksion.

Eksempel fra hospice Vangen, udviklingssygeplejerske, Kate Jensen skriver:

På Hospice Vangen oplever vi dagligt etiske dilemmaer, som drøftes i uformelle fora og ved mere formel refleksion mono- og tværfagligt. Da personalet efterspurgte en mere struktureret refleksion, kontaktede vi Sygeplejeetisk Råd, vedr. et oplæg på en time, hvor hele den tværfaglige personalegruppe deltog. Vi havde på forhånd beskrevet to etiske dilemmaer, som der blev arbejdet med.

Tilbage meldingen fra personalegruppen var, at det var et interessant og relevant oplæg, og flere gav udtryk for, at det gik godt i tråd med den etiske refleksion, som der allerede var med vores præst. Aktuelt står de over for at skulle have ny præst, og planen er, at de skal finde frem til hvilken form for etisk refleksion der skal tilbydes og hvem der skal stå for den.

Alle sygeplejersker i klinisk praksis kan henvende sig til Sygeplejeetisk Råd og få sparring og undervisning enten ved fremmøde, virtuelt eller skriftligt.

UNDERVISNING

To medlemmer har undervist i etik ved efteruddannelse i kræftsygepleje. I undervisningen var fokus på refleksion over

etik i sygeplejen. Sygeplejerskerne medbragte et etisk dilemma fra klinisk praksis. Typiske dilemmaer drejede sig om behandling helt frem til døden og spørgsmålet om, hvornår behandling bliver til overbehandling. Hvordan kommer vi (tidligere i forløbet) i dialog med patient og familie om ønsker, behov og håb i den sidste tid, var et af de store spørgsmål, der blev debatteret.

FAGDAG FOR SYGEPLEJERSKER I KREDS SYDDANMARK

Torsdag d. 27. oktober 22 var der Fagdag ~~for sygeplejersker~~ i Kreds Syddanmark. Emnet for dagen var sygeplejerske – for livet. Sygeplejeetisk Råd havde to workshops med emnet: Hvordan bruges etik i sygeplejefprofessionen?

Lotte Christensen og Lene Rosenly, der begge er medlemmer i sygepleje etisk råd i Kreds Syddanmark havde på de to wokshops ca 200 deltagere.

Der var stort engagement og hovedfokus på oplægget og den efterfølgende øvelse var at få etikken til at leve i klinikken med udgangspunkt den etiske refleksionsmodel.

Alle der deltog i workshoppen arbejdede med et konkret dilemma i små grupper.

Der var stort engagement og spørgelyst. Dette afstedkom også at Lotte og Lene efterfølgende har været i Middelfart for at facilitere etisk refleksion for sygeplejersker på anæstesi og opvågning på Middelfart sygehus.

Hvordan kan det foregå i praksis?

Identificering af et etisk problem -> fortælling (Narrativ)

- ▶ Drøfte etiske dilemmaer med kollegaer ad hoc
- ▶ Sætte tid af til etisk refleksion – optimalt ca 1-1.5 time
- ▶ 10 faglige daglige minutter med etiske dilemmaer
- ▶ Andre ?

10-ÅRS JUBILÆUM DASKET:

Den 10. november 2022 deltog sygeplejerske Lene Rosenly, som repræsentant fra Sygeplejeetisk Råd i Dansk Selskab for Klinisk Etik (DASKET) 10 års møde.

DASKET er etableret med henblik på at skabe et forum, hvor landets etiske komiteer kan mødes.

Dagens hovedtaler var Bert Molewijk, der er sygeplejerske og professor i klinisk etik. Han er tilknyttet et universitet både i Amsterdam og i Oslo. Oplægget havde blandt andet fokus på, hvad der skal til for at skabe et godt etisk forum og forskellige modeller til etisk refleksion.

Yderligere var der oplæg fra 5 klinisk etiske komiteer i landet, lægeforeningens etik udvalg og Sygeplejeetisk Råd. Det var tydeligt at de senere år var det blevet sværere for flere af de kliniske etiske komiteer at finde fodfæste i klinikken, da fokus fra blandt andet ledelse nogle steder havde ændret sig.

Sidst på mødet holdt Christa Lundgaard Kjølner fra "Nationalt center for Etik" oplæg.

I den efterfølgende debat blev drøftet hvilke tiltag, der kunne skabe mere fokus og prioritering af klinisk etik og hvordan "Nationalt center for Etik" kunne være med til at styrke dette.

Der blev nedsat en arbejdsgruppe, der ville arbejde videre med dette.

Moral Case Deliberation

10th November 2022: Dansk Selskab for Klinisk Etik

Bert Molewijk (PhD)

Professor Clinical Ethics Support & Quality of Care

*Dep. Ethics, Law & Humanities, Amsterdam UMC, NL
& Centre for Medical Ethics, University of Oslo, Norway*

SYGEPLEJERSKERS ETISKE STEMME I FAGLITTERATUR

Flere medlemmer af Sygeplejeetisk Råd har skrevet i fagbøger i 2022 for at bidrage til at fremme sygeplejerskers etiske stemme i faglitteraturen til sygeplejestuderende og sygeplejersker.

I februar 2022 udkom bogen ”Etik i Sygeplejen” på Fadl Forlag henvendt til sygeplejestuderende og sygeplejersker på efter- og videreuddannelse. Lisbeth Aaskov Falch er sammen med filosof Benjamin Olivares redaktør på bogen, mens Charlotte Hald, Anne Bendix Andersen og Lisbeth Falch har bidraget med kapitler. Charlotte Hald har skrevet kapitlet om etik ved sygepleje til døende og uhelbredeligt syge”. Her fokuseres på typiske etiske problemstillinger og dilemmaer, der kan opstå i sygeplejen til døende og uhelbredeligt syge. Herunder berøringsangst, samtaler om den sidste levetid, faldende egenomsorgskapacitet, overbehandling, eutanasi samt palliativ sedering.

Anne Bendix Andersen har skrevet kapitlet om etisk refleksion i sygepleje. Her fokuseres på, hvordan sygeplejersker gennem systematisk etisk refleksion som metode, kan udvikle såvel deres forståelser af praksisnære situationer, der er etisk udfordrende, som deres professionsetiske kompetencer

Lisbeth Falch har skrevet kapitlet om etik i projektarbejde, som fokuserer på etiske dilemmaer knyttet til projekt- og forskningsarbejde, som henholdsvis studerende og sygeplejerske.

Lisbeth Aaskov Falch har desuden skrevet kapitlet ”Ethiske perspektiver på borgernær sygepleje” til bogen ”Borgernær Sygepleje”, som udkom på Munksgaard i december 2022. Kapitlet omhandler mulige etiske situationer og dilemmaer forbundet med at være sygeplejerske i borgernær sygepleje med de ændrede rammer.

BILAG 1

OPLÆG, MØDER OG AKTIVITETER I 2022

- Undervisning på Specialuddannelsen i kræftsygepleje, Aarhus. Emne: Etik, etisk beslutningstagen og Sygepleje-etisk Råd.
- Oplæg for FS Konsultationssygeplejersker.
- Undervisning Gentofte / Hvidovre Hospital på kursus i sygepleje til socialt udsatte.
- Temadag omkring abortstøttesamtaler på Regionshospitalet Nordjylland i Hjørring.
- Panel ved Fagligt Selskab for Psykiatriske Sygeplejerskers årsmøde.
- Etikdag i Kolding "Ved livets afslutning - hvordan imødekommer vi forskellene?". Målgruppe Sundhedsprofessionelle og andre interesserede fra både regioner og kommuner.
- Medlemskab af klinisk etisk udvalg på Sygehus Lillebælt.
- Møde i pårørenderåd om etik
- Undervisning på efteruddannelse i nefrologi i Region Midt. Emne: Etik og etisk refleksion i relation til at leve med kronisk nyresygdom.
- Paneldebat og oplæg på temadag i FS for Operationssygeplejersker
- Oplæg Fagligt selskab for Addiktiv sygepleje om FoC
- Oplæg om etik for OP, Anæstesi og Abdominal kirurgisk, Ålborg Universitetshospital.
- Møder i DASKET.
- Fagdag i Kreds Midt, workshop om etisk refleksion for sygeplejersker fra abdominalkirurgisk operationsgang
- Ålborg Universitetshospital, etik for ortopædkirurgiske sygeplejersker
- Oplæg på hospice: Etik når der er frivillige i plejen.
- Etikcafe med SLS, Hospice Vangen
- Oplæg og gruppearbejde, Anæstesen i Middelfart.
- Deltagelse i DSR's kongres.
- Deltagelse i Kari Martinsen jubilæum.

DE SYGEPLEJEETISKE RETNINGSLINJER

Som vedtaget af DSR's kongres den 20. maj 2014.

BAGGRUND

Sygeplejeetisk Råd blev nedsat ved Dansk Sygeplejeråds kongres i 1990.

De første Sygeplejeetiske Retningslinjer blev vedtaget på Dansk Sygeplejeråds kongres i 1992. Retningslinjerne er revideret i 2004 og 2014.

De senest reviderede retningslinjer er opbygget med udgangspunkt i sygeplejerskens virksomhedsområde, sygeplejeetiske grundværdier og grundlæggende sygeplejeetiske principper, for til sidst at munde ud i generelle sygeplejeetiske retningslinjer, der kan anvendes i sygeplejerskers daglig arbejde.

De Sygeplejeetiske Retningslinjer er en beskrivelse af en professionsetik for sygeplejersker og bør til stadighed udvikles og afspejle ændrede samfundsforhold og lovgivning i relation til sygeplejerskers virkelighed og etiske udfordringer, samt medvirke til at udvikle professionen og værne om dens troværdighed og omdømme.

I retningslinjerne benævnes alle modtagere af sygepleje som patienter.

GRUNDLAG

De Sygeplejeetiske Retningslinjer er funderet i en grundlæggende forståelse af, at mennesket er unikt og har værdi i sig selv, lever i sammenhæng med sine omgivelser og tager ansvar for eget liv.

I De Sygeplejeetiske Retningslinjer er udgangspunktet, at enhver relation mellem patient og sygeplejerske bygger på tillid og respekt.

FORMÅL

De Sygeplejeetiske Retningslinjer er vejledende i forhold til etiske dilemmaer og problemstillinger, når de opstår i udøvelsen af sygepleje indenfor rammen af sygeplejerskens virksomhedsområde. Sygeplejerskens virksomhedsområder er: "At udføre sygepleje, at formidle sygepleje, at lede sygepleje, at udvikle sygepleje". Sygepleje har en såvel sundhedsfremmende, sundhedsbevarende og forebyggende som behandlende, rehabiliterende og lindrende karakter.

Retningslinjerne respekterer dansk lovgivning. De tager udgangspunkt i FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder fra 1948 og i International Council of Nurses' (ICN) Etiske kodeks for sygeplejersker fra 1953, senest revideret i 2021.

Retningslinjerne medvirker til at:

- fremme etisk refleksion i diskussioner og overvejelser blandt sygeplejersker
- fremme sygeplejerskers etiske dømmekraft med henblik på at udvikle faglig kvalitet
- støtte sygeplejersker i situationer, hvor der skal træffes valg
- sætte fokus på etiske dilemmaer og synliggøre etisk praksis.

I det følgende beskrives de sygeplejeetiske grundværdier, grundlæggende sygeplejeetiske principper og generelle sygeplejeetiske retningslinjer.

SYGEPLEJEETISKE GRUNDVÆRDIER

Sygeplejersken har ansvar for at yde omsorg, i den hensigt at patienten oplever velvære.

Ansvar. Sygeplejersken har et ansvar fagligt, personligt, etisk og æstetisk, i forhold til de patienter, der har behov for sygepleje. Magtudøvelse kan kun forvaltes moralsk ansvarligt i solidaritet med den svage. I ansvaret ligger en forpligtelse til at yde omsorg.

Omsorg udspiller sig i relationen mellem mennesker, mellem sygeplejersken og patienten. I relationen møder sygeplejersken patienten, sanser mennesket og møder ham eller hende i en forståelse båret af næstekærlighed. Heri ligger et moralsk princip om at handle sådan, at alle får samme muligheder for at leve det bedst mulige liv.

Velvære er en tilstand af at føle sig godt tilpas. Velvære kan være fra korte øjeblikke af lettelse, lindring og trøst, til langsigtet velvære, forstået som optimal sundhed og livskvalitet, hvor idealet er ”det gode liv”. Velvære betragtes som et overordnet mål med al sygepleje. Sygeplejen bidrager til at understøtte patienters egne tiltag for at opnå velvære.

GRUNDLÆGGENDE SYGEPLEJEETISKE PRINCIPPER

Til de sygeplejeetiske grundværdier ansvar, omsorg og velvære knyttes en række principper for udøvelsen af god etisk praksis:

- Respekt for selvbestemmelse – det vil sige, at den enkelte patient, såfremt det er muligt, bevarer magten over egen tilværelse og retten til at træffe egne valg.
- Anerkendelse af værdighed – det vil sige, at den enkelte patient anses som et unikt og uendeligt værdifuldt menneske.
- Hensyn til integritet – det vil sige, at den enkelte patients værdier, personlighed, væren, ønsker og mål i livet respekteres.
- Omhu for det sårbare liv – det vil sige, at den enkelte patient sikres beskyttelse og omsorg.

GENERELLE SYGEPLEJEETISKE RETNINGSLINJER

Udøvelse af god etisk praksis betyder, at sygeplejersken, med respekt for selvbestemmelse, skal:

- 1.1 fremme patientens selvbestemmelse
- 1.2 respektere patientens valg, herunder patientens ret til at fravælge selvbestemmelsesretten
- 1.3 fremme og respektere patientens ret til selvbestemmelse, uanset dennes individuelle værdier og livsmål, forudsat at det ikke krænker andres rettigheder og livsmål
- 1.4 sikre, at patienten modtager og forstår den information, der er nødvendig for at træffe valg. Information skal være tilpasset patientens ønsker og behov samt patientens livssituation
- 1.5 beskytte patienter, der ikke er i stand til at varetage selvbestemmelse.

Udøvelse af god etisk praksis betyder, at sygeplejersken, med anerkendelse af værdighed, skal:

- 2.1 gøre sygepleje tilgængelig for alle patienter, der har behov
- 2.2 varetage patientens tarv, så denne modtager pleje og behandling under hensyn til individuelle omstændigheder, behov og værdier
- 2.3 vedkende sig det faglige og personlige ansvar for egne vurderinger og handlinger, samt anvende et fagligt skøn, tage kritisk stilling og udvise mod og omtanke
- 2.4 reflektere over egen praksis samt reagere på etiske situationer og dilemmaer, som opstår for sygeplejersken selv, patienten, pårørende, professionen og samfundet
- 2.5 tage initiativ til og fremme et respektfuldt samarbejde, fagligt og tværfagligt, i alle dele af sundhedsvæsenet
- 2.6 udvise ansvar for at synliggøre de konsekvenser, som politiske prioriteringer kan få i sundhedsvæsenet.

Udøvelse af god etisk praksis betyder, at sygeplejersken, med hensyn til integritet, skal:

- 3.1 respektere patientens værdier og tro

3.2 yde sygepleje med udgangspunkt i patientens ønsker i forhold til fysiske, psykiske, sociale og åndelige behov

3.3 vise respekt for og yde omsorg for pårørende

3.4 gøre opmærksom på forhold, der fremmer eller hæmmer patientens sundhed.

Udøvelse af god etisk praksis betyder, at sygeplejersken, med ombu for det sårbare liv, skal:

4.1 medvirke til at beskytte og bevare liv og medvirke til at lindre lidelse

4.2 beskytte patienten mod krænkende handlinger, også i situationer, som indebærer brug af tvang, tilbageholdelse eller anden rettighedsbegrænsning

4.3 bistå til en værdig død og medvirke til, at udsigtsløs behandling afsluttes eller ikke iværksættes

4.4 udfordre love og instrukser, hvis de strider mod professionens etiske værdier

4.5 prioritere hensynet til patientens liv, integritet og ønsker, hvis der opstår uoverensstemmelser eller interessekonflikter i forbindelse med løsning af en opgave

4.6 værne om patientens liv og integritet i forbindelse med indførelse af nye metoder og ny teknologi.

VEDTÆGTER FOR SYGEPLEJEETISK RÅD

§ 1. Sygeplejeetisk Råd har som opgave:

- at værne om og fremme sygeplejerskers faglige/etiske standard, samt
- at afgive udtalelser om faglige/etiske spørgsmål, som indbringes for Rådet af Dansk Sygeplejeråds medlemmer eller Dansk Sygeplejeråd. Rådet kan herudover på eget initiativ tage spørgsmål op til behandling og vurdering.

Rådets udtalelser om tilsidesættelse af De Sygeplejeetiske Retningslinjer afgives til Dansk Sygeplejeråds hovedbestyrelse.

Stk. 2. Rådet kan ikke behandle sager, som i henhold til Dansk Sygeplejeråds love er henlagt til afgørelse i et andet organ. Rådet afgør selv, om det kan behandle en forelagt sag. I tvivlstilfælde kan Rådet indhente udtalelse fra Dansk Sygeplejeråds hovedbestyrelse herom.

Stk. 3. De Sygeplejeetiske Retningslinjer fastsættes af Dansk Sygeplejeråds kongres efter indstilling fra Rådet. Rådet er forpligtet til regelmæssigt at vurdere disse regler og eventuelt fremsætte forslag til revision.

§ 2. Rådet består af 10 medlemmer, der skal være medlemmer af Dansk Sygeplejeråd og som vælges af Dansk Sygeplejeråds kongres efter kandidatanmeldelser fra Rådet, Dansk Sygeplejeråds kredse og hovedbestyrelsen. Kandidatanmeldelser skal være Dansk Sygeplejeråd i hænde inden arbejdstids ophør på den sidste normale arbejdsdag i januar måned i lige år.

Stk. 2. Der foretages selvstændigt valg af formand.

Stk. 3. Medlemmer af Sygeplejeetisk Råd skal såvel virksomhedsmæssigt som geografisk være dækkende for Dansk Sygeplejeråd.

Stk. 4. Ingen af Rådets medlemmer må beklæde andre tillidposter i Dansk Sygeplejeråd eller indtage andre tillidserhverv eller være ansat i stillinger, som vil kunne svække tilliden til Sygeplejeetisk Råd.

Stk. 5. På baggrund af de indkomne kandidatforslag indstiller hovedbestyrelsen til kongressen formand og medlemmer til valg på kongressen.

Stk. 6. Ændringsforslag til hovedbestyrelsens indstilling kan fremsættes på baggrund af de indkomne kandidatforslag af Dansk Sygeplejeråds kredse samt Sygeplejeetisk Råd inden 1.4. i lige år.

Stk. 7. Valg til Rådet gælder for højst 4 år. Genvalg kan finde sted, dog således at intet rådsmedlem kan sidde mere end 8 år.

Stk. 8. Valg af formand samt 4 medlemmer af Rådet, og valg af Rådets øvrige 5 medlemmer finder sted på to på hinanden følgende kongresser.

Stk. 9. Bestemmelsen i stk. 8 om antallet af medlemmer på valg fraviges, såfremt et medlem, der ikke er på valg ved førstkommande kongres, udtræder af Rådet i sin valgperiode. I dette tilfælde foretages der suppleringsvalg ved førstkommande kongres, således at antallet af medlemmer på valg tilpasses den aktuelle medlemssituation i Rådet.

§ 3. Rådet fastsætter selv sin forretningsorden, der skal godkendes af Dansk Sygeplejeråds hovedbestyrelse.

§ 4. Rådet aflægger hvert år med udgangen af maj måned beretning om sin virksomhed til hovedbestyrelsen og bestemmer, om beretningen skal offentliggøres helt eller delvis.

§ 5. Udgifterne til Rådets virksomhed afholdes af Dansk Sygeplejeråd på baggrund af en af Dansk Sygeplejeråds kongres fastsat bevilling. Rådets regnskabsår er kalenderåret, og der aflægges regnskab til Dansk Sygeplejeråds hovedbestyrelse.

SYGEPLEJEETISK RÅDS MEDLEMMER

Anne Bendix Andersen

Forskningsansvarlig, ph.d., og underviser. Center for Forskning i Klinisk Sygepleje, Hospitalsenhed Midt, Regionshospitalet Viborg, VIA University College, sygeplejerskeuddannelsen, Campus Viborg
Valgt i Kreds Midtjylland.
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2016. Formand siden 2018.

Jette Kristine Christiansen

Klinisk sygeplejespecialist, cand. scient.soc.,
Valgt i Kreds Nordjylland.
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2018.

Charlotte Hald

Sygeplejerske, cand.cur.,
Valgt i Kreds Midtjylland
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2018.

Lisbeth Aaskov Falch

Lektor, ph.d., Professionshøjskolen Absalon, Sygeplejerskeuddannelsen Holbæk.
Valgt i Kreds Sjælland.
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2018. Næstformand siden 2020.

Kirstine Rosendal

Lektor, cand.cur., ph.d.-stud. Bornholms Sundheds- og Sygeplejerskole og RUC
Valgt i Kreds Hovedstaden.
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2018.

Birgitte Ehlers

Udviklings- og sundhedsfremmesygeplejerske, Master i Sundhedsfremme (MSF). Center for Alkohol og Stof, CAS, Roskilde.
Valgt i Kreds Sjælland.
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2018

Lene Rosenly

Udviklingssygeplejerske, specialuddannelse i psykiatrisk sygepleje, Master i Rehabilitering, Psykiatrisk Afdeling Odense Universitetshospital.
Valgt i Kreds Syddanmark.
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2020.

Lise-Lotte Marker Christensen

Afdelingssygeplejerske, specialuddannelse i intensiv og Diplom i Ledelse, Hjertesygdomme sengeafsnit, Kolding Sygehus, Sygehus Lillebælt.
Valgt i Kreds Syddanmark
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2020.

Dorte Sørensen Tungelund

Sygeplejerske, cand.cur., censor. Hjemmeplejen i Fredericia Kommune.
Valgt i Kreds Syddanmark
Medlem af Sygeplejeetisk Råd fra 2020.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Sygeplejeetisk Råds sekretær kan træffes på:

Tlf. 46954155 eller 31151555

E-mail: ser@dsr.dk

HJEMMESIDE

www.dsr.dk/ser eller

www.sygeplejeetiskraad.dk

Pjecer med sygeplejeetiske retningslinjer og årsberetninger kan fås ved henvendelse til Rådets sekretær eller downloades fra hjemmesiden.

**SYGEPLEJE
ETISK
RÅD**